

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/153/2003

STOSUNEK DO CZŁONKOSTWA POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ

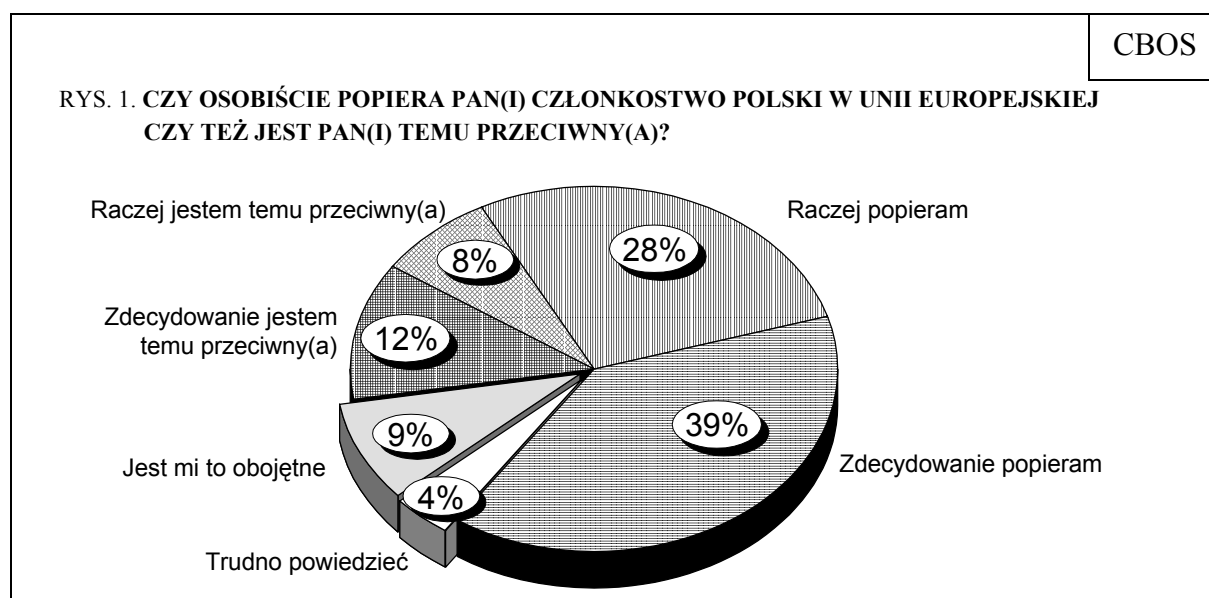
KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, PAŹDZIERNIK 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Po trzech miesiącach od referendum akcesyjnego poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej utrzymuje się na niezmiennym, wysokim poziomie: dwie trzecie ogółu ankietowanych (67%) deklaruje poparcie dla integracji naszego kraju z Unią, natomiast co piąty (20%) wyraża sprzeciw.
- Od lutego do września tego roku wzrósł (o 5 punktów) odsetek osób przekonanych, że członkostwo Polski w Unii Europejskiej przyniesie naszemu krajowi więcej korzyści niż strat. Tego zdania jest prawie połowa Polaków (47%), natomiast niespełna co trzeci (31%) spodziewa się raczej strat niż zysków.
- Mniej jednoznaczne są opinie dotyczące skutków integracji odczuwanych w wymiarze osobistym. Co trzeci respondent (34%) przewiduje, że członkostwo w Unii Europejskiej przyniesie mu więcej korzyści niż strat, a niewiele mniej osób (29%) sądzi, że będzie odwrotnie.
- Pomimo przewidywanych korzyści z integracji, podobnie jak w latach ubiegłych przeważa przekonanie, że na rozszerzeniu Unii zyskają przede wszystkim państwa Piętnastki (45%). Tylko co czwarty ankietowany (25%) sądzi, że to przede wszystkim Polska będzie beneficjentem rozszerzenia Unii Europejskiej.

Po trzech miesiącach od referendum w sprawie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zapytaliśmy ankietowanych, jaki jest obecnie ich stosunek do członkostwa naszego kraju w tej organizacji. Poparcie dla obecności Polski w Unii Europejskiej zadeklarowało we wrześniu¹ dwie trzecie ogółu ankietowanych, w tym 39% w sposób zdecydowany, a 28% bardziej umiarkowanie. Co piąty Polak (20%) wyraził sprzeciw wobec członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej.

Jeśli obecne deklaracje Polaków odnieść do wcześniejszych zapowiedzi ankietowanych dotyczących tego, jak będą w głosować w referendum lub jak głosowaliby, gdyby wzięli w nim udział, to okazuje się, że od maja tego roku poziom społecznego poparcia dla integracji praktycznie się nie zmienił. Na tydzień przed referendum za integracją opowiadało się tyle samo ankietowanych co obecnie, minimalnie niższy był natomiast odsetek przeciwników akcesji.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (160) przeprowadzono w dniach 5-8 września 2003 roku na liczącej 1105 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Stosunek do integracji wśród ogółu badanych	Wskazania według terminów badań																
	2002										2003						
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	IX
	w procentach																
Zwolennicy	55	58	62	55	57	56	59	60	61	59	63	60	58	59	66	67	67
Przeciwnicy	29	26	22	27	26	26	22	23	22	24	21	25	24	24	18	18	20
Niezdecydowani	16	16	16	18	17	18	18	17	17	17	16	15	18	17	16	15	13*

* Łącznie z „jest mi to obojętne”

Na stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej najsilniej wpływa wykształcenie. Integrację popiera co drugi respondent (50%) z wykształceniem podstawowym, prawie dwie trzecie (63%) z wykształceniem zasadniczym zawodowym, ponad trzy czwarte (77%) z wykształceniem średnim oraz 86% badanych mających wykształcenie wyższe. Do największych zwolenników akcesji należą ponadto osoby najlepiej sytuowane (83% respondentów o miesięcznych dochodach *per capita* powyżej 800 zł) oraz mieszkańcy największych miast (80%).

Rolnicy, od lat najbardziej sceptyczni wobec przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, obecnie niemal równie często opowiadają się za członkostwem naszego kraju w tej organizacji (39%), co są mu przeciwni (37%).

W potencjalnych elektoratach najbardziej jednoznacznie prounijni są sympatycy Platformy Obywatelskiej. Integrację popiera również zdecydowana większość wyborców SLD, PiS oraz PSL. Jej przeciwnicy przeważają natomiast wśród zwolenników LPR oraz Samoobrony.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty	Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej		
	zwolennicy	przeciwnicy	niezdecydowani i obojętni
	w procentach		
PO	96	3	1
SLD	88	9	3
PiS	82	14	4
PSL	81	12	7
Samoobrona	40	46	15
LPR	35	50	15

OPINIE O SKUTKACH INTEGRACJI

Nastawienie Polaków do członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej obrazują w pełnijszy sposób ich przewidywania dotyczące następstw integracji. Podobnie jak w latach ubiegłych respondenci wyrażali swoje opinie o skutkach wejścia do Wspólnoty Europejskiej za pomocą 7-stopniowych skal. Ich krańce można opisać jako optymizm i pesymizm w myśleniu o efektach przystąpienia do Unii.

W ciągu ostatnich siedmiu miesięcy przewidywania Polaków co do następstw integracji zmieniły się tylko w niewielkim stopniu. O 5 punktów procentowych wzrosła w tym czasie liczba osób spodziewających się, że członkostwo w Unii Europejskiej przyniesie naszemu krajowi więcej korzyści niż strat (zmiana ta jednak nie znalazła praktycznie odbicia w średniej na skali prognoz skutków integracji dla Polski). Obecnie już niemal połowa Polaków (47%) przewiduje, że jako państwo zyskamy na integracji. Przeciwnego zdania, tak samo jak w lutym tego roku, jest prawie co trzeci ankietowany (31%).

Mniej jednoznaczne są opinie na temat skutków integracji odczuwanych w wymiarze osobistym. Jedna trzecia respondentów (34%) przewiduje, że członkostwo w Unii Europejskiej przyniesie im samym więcej korzyści niż strat, a niewiele mniej osób (29%) sądzi, że będzie odwrotnie.

Pomimo przewidywanych korzyści z integracji, podobnie jak w latach ubiegłych wśród Polaków przeważa przekonanie, że na rozszerzeniu Unii zyskają przede wszystkim państwa Piętnastki.

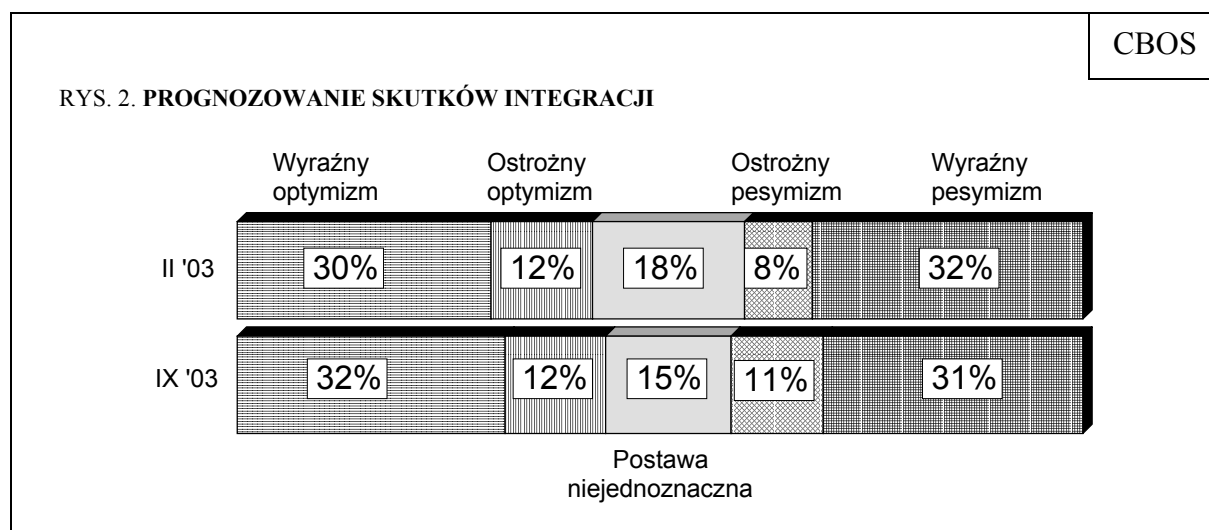
Warto zauważyć, że przybliżanie się momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej sprzyja krystalizacji opinii na temat skutków integracji. Przewidywania dotyczące następstw akcesji są obecnie bardziej klarowne niż dotychczas, co widoczne jest w coraz mniejszym odsetku odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Proces krystalizacji opinii o integracji i jego konsekwencjach widoczny jest szczególnie z dłuższej perspektywy czasowej.

Tabela 3

PUNKTY NA SKALI																		Trudno powiedzieć						Średnia					
1 - 3						4						5 - 7																	
IV '98	V '99	V '00	XII '01	II '03	IX '03	IV '98	V '99	V '00	XII '01	II '03	IX '03	IV '98	V '99	V '00	XII '01	II '03	IX '03	IV '98	V '99	V '00	XII '01	II '03	IX '03	IV '98	V '99	V '00	XII '01	II '03	IX '03
w procentach																													
Integracja Polski z Unią Europejską przyniesie Polsce więcej korzyści niż strat						Opinie „średkowe”						Integracja Polski z Unią Europejską przyniesie Polsce więcej strat niż korzyści																	
46	35	39	40	42	47	16	19	17	19	15	15	22	32	30	30	31	31	17	14	14	11	12	7	3,32	3,95	3,88	3,80	3,69	3,63
Integracja Polski z Unią Europejską przyniesie mnie osobiście więcej korzyści niż strat						Opinie „średkowe”						Integracja Polski z Unią Europejską przyniesie mnie osobiście więcej strat niż korzyści																	
33	25	25	34	32	34	20	21	26	21	20	23	17	25	21	23	28	29	30	29	28	22	20	15	3,49	4,12	4,01	3,82	3,93	3,97
Na przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej więcej zyska Polska niż państwa Unii Europejskiej						Opinie „średkowe”						Na przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej więcej zyskają państwa Unii Europejskiej niż Polska																	
31	22	25	-	24	25	17	19	19	-	17	17	32	41	40	-	44	45	21	18	16	-	15	13	4,06	4,60	4,42	-	4,40	4,58

Opinie respondentów wyrażane na skalach posłużyły nam do skonstruowania syntetycznej skali postaw wobec integracji, przyjmującej wartości od 1 do 7, gdzie 1 oznacza, iż respondent na wszystkich skalach składowych wybrał punkt 1, a 7 - że w każdym przypadku wskazał punkt 7. Zbudowana w ten sposób syntetyczna skala osiągnęła wysoką rzetelność statystyczną (Alfa Cronbacha = 0,77). Korzystając z niej podzieliliśmy badaną zbiorowość na następujące kategorie: wyraźnych optymistów w kwestii integracji (tych, którzy uzyskali na skali wartości od 1 do 3), ostrożnych optymistów (co odpowiada punktom na skali większym od 3, a mniejszym od 4), osoby o nastawieniu niejednoznacznym (ich poglądy sytuują się w środku skali), ostrożnych pesymistów (uzyskali na skali wartości większe niż 4, a mniejsze niż 5) oraz wyraźnych pesymistów (ich opinie sytuują się w zakresie od 5 do 7)².

W ciągu siedmiu miesięcy - od lutego do września tego roku - przybyło badanych mających wykrystalizowane opinie o skutkach integracji, zmalała zaś liczba osób niepotrafiących ich ocenić w sposób jednoznaczny. Biorąc pod uwagę ogólne opinie respondentów o następstwach integracji równie często można ich zaliczyć do pesymistów (42%), co optymistów (44%). Pozostałe osoby (15%) są niejednoznacznie nastawione wobec integracji i jej skutków.

² Zob. tabele aneksowe.

Na zróżnicowanie przewidywań co do skutków integracji wpływa status społeczno-ekonomiczny, miejsce zamieszkania oraz wiek ankietowanych. Największe nadzieje wiążą z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej osoby z wykształceniem wyższym i średnim, badani o stosunkowo wysokich dochodach *per capita* w rodzinie (powyżej 800 zł) mieszkańcy największych miast oraz ludzie młodzi (do 24 roku życia), szczególnie uczniowie i studenci. Obawy związane z akcesją najsilniej wyrażają rolnicy, robotnicy oraz osoby o najniższych dochodach *per capita* w rodzinie (poniżej 300 zł miesięcznie).

Nie bez znaczenia dla prognozowania skutków integracji są poglądy polityczne ankietowanych. Większym optymizmem w tej kwestii charakteryzują się osoby o orientacji lewicowej niż centrowej czy prawicowej. Najbardziej pesymistycznie nastawieni są respondenci niepotrafiący określić swoich poglądów politycznych.

W potencjalnych elektoratach stosunkowo najwięcej nadziei wiążą z integracją zwolennicy PO. Optymizm przeważa także w prognozach sympatyków SLD oraz PiS i PSL. Obawy związane z przystąpieniem Polski do Unii dominują natomiast w elektoracie LPR oraz Samoobrony.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty	Prognozowanie skutków integracji				
	wyraźny optymizm	ostrożny optymizm	postawa niejednoznaczna	ostrożny pesymizm	wyraźny pesymizm
	w procentach				
PO	57	15	9	8	11
SLD	45	11	11	15	19
PiS	32	14	13	15	26
PSL	26	26	12	17	19
Samoobrona	24	10	7	5	55
LPR	16	9	6	6	63

Prognozy skutków integracji są w dużym stopniu zbieżne ze stosunkiem do członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Większość zwolenników integracji z nadzieją myśli o jej następstwach, ale co czwarty wyraża niepokój z tym związany. Bardziej konsekwentni w swoich deklaracjach są przeciwnicy wejścia Polski do Unii Europejskiej - zdecydowana

większość z nich pesymistycznie zapatruje się na skutki integracji, a tylko 8% można określić jako optymistów w tej kwestii. Osoby niezajmujące jednoznacznego stanowiska w sprawie akcesji bądź mające do niej stosunek obojętny raczej z obawami niż z nadziejami oczekują przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

Tabela 5

Stosunek do członkostwa Polski w Unii Europejskiej	Prognozowanie skutków integracji				
	wyraźny optymizm	ostrożny optymizm	postawa niejednoznaczna	ostrożny pesymizm	wyraźny pesymizm
	w procentach				
Zwolennicy	45	16	13	10	16
Przeciwnicy	4	4	9	10	73
Osoby niezdecydowane lub obojętne	6	5	33	13	43

★

★

★

Trzy miesiące po referendum poparcie dla członkostwa Polski w Unii Europejskiej utrzymuje się na niezmiennym od czerwca, wysokim poziomie. Postawy wobec integracji nie są jednak tak jednoznaczne, jak by można było sądzić na podstawie deklaracji poparcia dla niej. Przeważa przekonanie, że Polska wprawdzie skorzysta na przystąpieniu do Unii, jednak beneficjentami rozszerzenia tej organizacji będą przede wszystkim kraje należące do niej obecnie.

Opracowała
Beata ROGUSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)? 1 - Zdecydowanie popieram; 2 - Raczej popieram; 3 - Raczej jestem temu przeciwny(a); 4 - Zdecydowanie jestem temu przeciwny(a); 5 - Jest mi to obojętne

	(%)						
	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	28	8	12	9	4	1105
Płeć							
Mężczyźni	43	25	9	13	7	3	528
Kobiety	36	31	8	10	11	4	577
Wiek							
18-24 lat	43	28	9	14	5	0	171
25-34	43	26	8	14	6	4	203
35-44	40	33	11	8	6	2	196
45-54	38	30	8	13	8	4	223
55-64	41	27	6	9	10	6	135
65 lat i więcej	32	25	7	11	18	6	178
Miejsce zamieszkania							
Wieś	27	28	10	17	13	5	406
Miasto do 20 tys.	36	31	9	10	10	4	136
20-100 tys.	49	25	10	8	6	2	217
101-500 tys.	46	32	6	8	5	3	216
501 tys.i więcej mieszk.	55	25	3	8	3	4	130
Wykształcenie							
Podstawowe	25	25	10	16	18	6	302
Zasadnicze zawodowe	32	31	8	17	8	4	274
Średnie	48	29	7	7	5	3	410
Wyższe	62	24	8	5	1	0	119
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	67	21	8	3	1	0	84
Prac.umysł.niż.szczębla	47	37	10	5	1	0	99
Pracownicy fiz.- umysł.	34	37	5	10	11	3	103
Robotnicy wykwalifikowani	33	31	18	12	3	3	81
Robotnicy niewykwalifik.	20	35	10	23	9	3	58
Rolnicy	21	18	12	25	22	2	42
Pracujący na własny rach.	52	27	11	8	1	1	54
Bierni zawodowo							
Renciści	29	29	6	13	15	7	129
Emeryci	39	23	7	9	14	7	192
Uczniowie i studenci	51	23	8	15	4	0	87
Bezrobotni	35	27	6	16	11	5	120
Gospodynie domowe i inni	42	29	6	11	7	4	56
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	42	33	10	6	6	3	170
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	52	27	3	11	4	2	90
sekt. pryw. poza rolnict.	39	32	12	12	4	2	214
prywatnym gosp. rolnym	21	21	11	21	24	2	46
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	23	33	9	20	13	2	131
300-399	34	35	7	12	8	4	89
400-599	33	28	11	15	9	4	189
600-800	36	30	10	9	10	5	199
Powyżej 800 zł	58	25	6	4	5	2	183
Ocena własnych war. mater.							
Złe	27	29	8	19	13	5	312
Średnie	39	30	8	10	9	4	492
Dobre	53	25	9	7	4	2	301
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	33	29	7	19	7	4	74
Raz w tygodniu	33	32	9	12	10	4	553
1-2 razy w miesiącu	41	29	10	10	9	2	161
Kilka razy w roku	50	24	5	10	7	4	204
W ogóle nie uczestniczy	52	14	10	10	8	6	110
Poglądy polityczne							
Lewica	56	27	3	9	5	0	216
Centrum	40	31	8	8	9	4	346
Prawica	44	26	9	15	4	3	280
Trudno powiedzieć	20	28	12	16	16	7	261

Tabela 2. Prognozowanie skutków integracji

(%)

	Wyraźny optymizm	Ostrożny optymizm	Postawa niejednoznaczna	Ostrożny pesymizm	Wyraźny pesymizm	Liczba osób
Ogółem	32	12	15	11	31	1104
Płeć						
Mężczyźni	35	13	11	10	31	527
Kobiety	29	12	18	11	30	577
Wiek						
18-24 lat	42	16	10	8	23	171
25-34	39	11	9	12	29	203
35-44	30	11	12	14	32	196
45-54	30	13	14	11	32	223
55-64	23	17	17	9	32	134
65 lat i więcej	23	8	26	7	36	178
Miejsce zamieszkania						
Wieś	28	10	17	10	35	405
Miasto do 20 tys.	28	15	15	11	32	136
20-100 tys.	33	11	14	11	31	217
101-500 tys.	34	17	13	10	27	216
501 tys.i więcej mieszk.	42	11	13	12	23	130
Wykształcenie						
Podstawowe	23	9	21	7	40	302
Zasadnicze zawodowe	28	11	13	11	37	274
Średnie	37	16	13	11	23	410
Wyższe	44	12	8	17	19	119
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	45	16	12	14	12	84
Prac.umysł.niż.szczebła	40	16	9	16	19	99
Pracownicy fiz.-umysł.	31	20	15	11	23	103
Robotnicy wykwalifikowani	24	13	11	10	43	81
Robotnicy niewykwalifik.	26	5	18	10	40	58
Rolnicy	23	9	15	8	46	42
Pracujący na własny rach.	42	8	5	14	32	54
Bierni zawodowo						
Renciści	23	9	22	9	37	128
Emeryci	23	14	22	7	35	192
Uczniowie i studenci	51	15	8	6	20	87
Bezrobotni	35	8	11	10	36	120
Gospodynie domowe i inni	25	10	18	16	30	56
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	32	16	14	13	24	170
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	41	13	13	16	18	90
sekt. pryw. poza rolnict.	34	13	8	10	34	214
prywatnym gosp. rolnym	23	10	14	9	45	46
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	23	9	19	6	44	131
300-399	37	10	17	12	25	89
400-599	26	12	14	10	37	189
600-800	29	16	15	11	30	198
Powyżej 800 zł	38	17	11	14	21	183
Ocena własnych war. mater.						
Złe	24	8	17	9	42	312
Średnie	31	14	15	12	28	492
Dobre	41	14	12	11	22	300
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	24	15	20	9	31	74
Raz w tygodniu	29	12	15	10	34	553
1-2 razy w miesiącu	42	10	9	9	30	161
Kilka razy w roku	33	14	14	14	25	204
W ogóle nie uczestniczy	32	12	16	11	29	110
Poglądy polityczne						
Lewica	46	14	8	14	18	216
Centrum	29	14	17	10	29	346
Prawica	32	12	10	13	33	280
Trudno powiedzieć	23	9	22	6	41	260